

Saopštenje Komisije državama članicama o primjeni čl 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na kratkoročno osiguranje izvoznih kredita
2012/C 392/01

UVOD

- 1 Izvozne subvencije mogu da imaju negativne efekte na tržišnu konkurenciju između konkurentnih dobavljača roba i usluga. Iz tog razloga je Komisija, kao čuvar konkurencije u skladu sa Ugovorom, uvijek strogo osuđivala kako pomoć za izvoz, namijenjenu trgovini unutar Unije, tako i pomoć za izvoz van Unije. U cilju sprječavanja država članica da pružaju podršku izvozno kreditnom osiguranju i time naruše konkurenciju, potrebno je napraviti jasnu procjenu na osnovu pravila Evropske unije kojim se uređuje državna pomoć.
- 2 Komisija je iskoristila svoj uticaj kako bi uredila državnu pomoć u oblasti kratkoročnog izvozno-kreditnog osiguranja, a u cilju rješavanja aktuelnih ili potencijalnih narušavanja konkurencije na unutrašnjem tržištu, ne samo među izvoznicima u različitim državama članicama (trgovina unutar i van Evrope), već i između izvozno kreditnih osiguravajućih društava koja posluju u Uniji. Komisija je 1997. godine utvrdila principe državne intervencije, koje je dala u svom Saopštenju državama članicama, u skladu sa članom 93(1) Ugovora Evropske zajednice, primjenjujući čl 92 i 93 Ugovora na kratkoročna izvozno kreditna osiguranja¹ (Saopštenje iz 1997. godine). Saopštenje iz 1997. godine je bilo na snazi za period od pet godina od 1. januara 1998. godine. Kasnije je izmijenjeno, i njegov period primjene je produžen 2001. godine², 2004. godine³, 2005. godine⁴ i 2010. godine⁵. Važilo je do 31. decembra 2012. godine.
- 3 Iskustvo stečeno u primjeni Saopštenja iz 1997. godine, posebno tokom finansijske krize u periodu od 2009. do 2011. godine, sugerise da bi politika Komisije vezana za ovu oblast trebala da bude ponovo razmotrena.
- 4 Pravila propisana ovim Saopštenjem će pomoći da se osigura da državna pomoć ne narušava konkurenciju među privatnim i javnim ili javno podržanim izvozno kreditnim osiguravajućim društvima i da se stvori klima koja će obezbijediti izvoznicima iste šanse.
- 5 Saopštenje ima za cilj da pruži državama članicama detaljnija uputstva o primjeni principa na kojima Komisija zasniva svoje tumačenje čl 107 i 108 Ugovora i njegove primjene na kratkoročno izvozno kreditno osiguranje. Ono bi trebalo da učini politiku Komisije u ovoj oblasti što je moguće transparentnijom i da osigura predvidljivost i jednak tretman. U tom smislu, ono predviđanja uslova koji moraju da budu ispunjeni kada osiguravajuća društva namjeravaju da uđu u tržište kratkoročnog izvozno kreditnog osiguranja za tržišne rizike.
- 6 Rizici koji su u principu netržišni su van okvira ovog Saopštenja.
- 7 Poglavlje 2 opisuje predmet ovog Saopštenja i definicije koje se koriste u njemu. Treće Poglavlje se bavi primjenom člana 107(1) Ugovora i opštom zabranom državne pomoći za izvozno kreditno osiguranje od tržišnog rizika. Na kraju, Poglavlje 4 propisuje izuzetke od definisanih tržišnih rizika i određuje uslove za državnu intervenciju za osiguranje privremeno netržišnih rizika.

2. PREDMET SAOPŠTENJA I DEFINICIJE

2.1. Predmet

- 8 Komisija će primijeniti principe utvrđene u ovom Saopštenju samo na izvozno kreditno osiguranje sa rokom rizika manjim od dvije godine. Ostali finansijski instrumenti za izvoz nisu predmet ovog Saopštenja.

2.2. Definicije

9 Za potrebe ovog Saopštenja će se primjenjivati sljedeće definicije:

- Saosiguranje znači procenat svakog osiguranog gubitka koji nije pokriven od strane osiguravača, već ga snosi drugi osiguravač.
- Kreditni period" označava vremenski period dat kupcu da plati za isporučene robe i usluge u okviru izvozno-kreditne transakcije.
- Komercijalni rizici" su rizici koji uključuju sljedeće:
  - Samovoljna povreda ugovora od strane kupca, odnosno bilo koja samovoljna odluka nejavnog kupca u svrhu otkazivanja ili poništavanja ugovora bez opravdanog razloga,
  - Samovoljno odbijanje nejavnog kupca da prihvati robu predviđanu ugovorom bez opravdanog razloga,
  - Insolventnost nejavnog kupca i njegovog jemca;
  - Neispunjavanje ugovornih obaveza u dužem vremenskom periodu, odnosno nevršenje plaćanja duga u skladu sa ugovorom od strane nejavnog kupca i njegovog jemca,
- Izvozno kreditno osiguranje" je osiguranje proizvoda kojim osiguravač pruža uslugu osiguranja proizvoda od komercijalnog i političkog rizika u vezi sa obavezama plaćanja izvozne transakcije;
- Period proizvodnje" je razdoblje između datuma poručivanja i isporuke robe ili usluga;
- Tržišni rizici" su komercijalni i politički rizici sa maksimalnim periodom rizika manjim od dvije godine, za javne i nejavne kupce u zemljama navedenim u Prilogu; svi ostali rizici se smatraju netržišnim u smislu ovog Saopštenja.
- Politički rizici" su rizici koji uključuju sljedeće:
  - rizik koji sprječava javnog kupca ili zemlju da izvrši plaćanje ili da ne izvrši plaćanje u predviđenom roku
  - rizik koji prevazilazi mogućnosti samog kupca ili koji spada van odgovornosti samog kupca
  - rizik za slučaj da država ne uspije da prenese u zemlju osiguranika novac plaćen od strane kupca sa prebivalištem u toj zemlji,
- Privatni osiguravač kredita" je kompanija ili organizacija koja pruža izvozno kreditno osiguranje, izuzev državnog osiguravača.
- Kvota-udio" je reosiguranje koje zahtijeva od osiguravača da prenese, a od reosiguravača da prihvati dati procenat svakog rizika u okviru definisane kategorije poslovanja sačinjene od strane osiguravača;
- Reosiguranje" je osiguranje koje je jedan osiguravač prodao drugom osiguravaču kako bi upravljao rizikom i time umanjio sopstveni rizik;
- Period rizika" je period proizvodnje plus kreditni period;
- Jedinstveno pokrivanje rizika" je pokrivanje za sve prodaje jednom kupcu ili za pojedini ugovor sa jednim kupcem;
- Država osiguravač" je kompanija ili druga organizacija koja obezbjeđuje izvozno kreditno osiguranje uz podršku, ili u ime, zemlje članice, ili zemlja članica koja obezbjeđuje izvozno kreditno osiguranje;
- Dodatno pokrivanje" je dodatno pokrivanje kreditnog limita utvrđenog od strane drugog osiguravača;
- Politika cjelokupnog prometa" je politika kreditnog osiguranja izuzev jedinstvenog pokrivanja rizika; to jest, politika kreditnog osiguranja koja pokriva svu ili većinu prodaja kredita osiguranika kao i potraživanje plaćanja od prodaje različitim kupcima.

¹SL C 281, 17 9 1997, str 4

²SL C 217, 2 8 2001, str 2

³SL C 307, 11 12 2004, str 12

⁴SL C 325, 22 12 2005, str 22

⁵SL C 329, 7 12 2010, str 6

3. PRIMJENLJIVOST ČLANA 107(1) UGOVORA

3.1. Opšti principi

- 10 Član 107(1) Ugovora navodi da "svaka pomoć dobijena od strane država članica ili kroz državne resurse u bilo kojoj formi, a koji narušava ili prijeti da naruši konkurenciju na način što favorizuje određena preduzeća ili proizvodnju određenih dobara će, u mjeri u kojoj utiče na trgovinu između zemalja članica, biti u suprotnosti sa unutrašnjim tržištem"
- 11 Ukoliko je izvozno kreditno osiguranje obezbjeđeno od strane državnih osiguravača, ono utiče na državne resurse Učešće države može da pruži osiguravačima i/ili izvoznicima selektivnu prednost i da na taj način naruši ili prijeti da naruši konkurenciju kao i da utiče na trgovinu između zemalja članica Sljedeći principi su osmišljeni s ciljem da pruže smjernice o tome kako će takve mjere biti ocijenjene prema pravilima državne pomoći

3.2. Pomoć za osiguravače

- 12 Ukoliko državni osiguravači imaju određene prednosti u odnosu na privatne kreditne osiguravače, državna pomoć bi mogla da bude uključena Prednosti mogu da imaju različitu formu i mogu da uključuju, npr :
  - a) državne garancije za zajmove ili gubitke;
  - b) izuzeci od obaveze za uspostavljanje adekvatnih rezervi i drugih obaveza koje proizilaze iz isključivanja operacija izvozno kreditnog osiguranja za račun države ili garantovano od strane države iz Prve Direktive Savjeta 73/239/EEC od 24. jula 1973. godine o usklađivanju zakona i regulativa i svih administrativnih odredbi u odnosu na osnivanje i obavljanje poslova direktnog osiguranja osim životnog osiguranja⁶;
  - c) olakšice ili oslobođenje od poreza koji se obično plaćaju (npr porezi firme i porezi na polise osiguranja)
  - d) dodjela pomoći ili obezbjeđivanje kapitala od strane države ili ostali oblici finansiranja koji nisu u skladu sa načelom investitora u tržišnoj ekonomiji;
  - e) pružanje usluga od strane države, kao što su pristup i korištenje državne infrastrukture, opreme ili privilegovanih podataka pod uslovima koji ne odražavaju njihovu tržišnu vrijednost;
  - f) direktno reosiguranje od strane države ili od direktnog državnog reosiguravača pod uslovima povoljnijim od onih dostupnih na tržištu privatnih reosiguravača, koje dovodi do spuštanja cijene reosiguranja ili do vještačkog stvaranja kapaciteta koji ne bi bio prisutan na privatnom tržištu

3.3. Zabrana državne pomoći za izvozne kredite

- 13 Prednosti za državne osiguravače navedene u tački 12 u pogledu tržišnih rizika utiču na trgovinu uslugama kreditnog osiguranja unutar Unije Oni dovode do variranja po pitanju pokriva dostupnog osiguranja za tržišne rizike u različitim zemljama članicama To narušava tržišnu konkurenciju među osiguravačima u različitim državama članicama i ima sekundarne učinke na trgovinu unutar Unije bez obzira da li su u pitanju izvoz unutar Unije ili izvoz izvan Unije⁷ Potrebno je da se definišu uslovi pod kojima državni osiguravači mogu da posluju ukoliko imaju takve prednosti u poređenju sa privatnim kreditnim osiguravačima, kako bi se osigurali da ne primaju korist od državne pomoći Ovo zahtijeva da oni ne bi trebali da budu u mogućnosti da osiguraju tržišne rizike
- 14 Prednosti za državne osiguravače se katkad također prenose na izvoznike, makar djelimično Ovakve prednosti mogu da naruše tržišnu konkurenciju i trgovinu i predstavljaju državnu pomoć u smislu člana 107(1) Ugovora Međutim, ukoliko su ispunjeni uslovi za pružanje izvozno kreditnog osiguranja za tržišne rizike, kao što je navedeno u Poglavlju 4.3 ovog Saopštenja, Komisija će smatrati da neopravdana prednost nije data izvoznicima

4. USLOVI ZA DAVANJE –IZVOZNO KREDITNIH OSIGURANJA ZA TRENUTNO NETRŽIŠNE RIZIKE

4.1. Osnovni principi

- 15 Kao što je navedeno u tački 13, ukoliko državni osiguravači kredita imaju neke prednosti u odnosu na privatne osiguravače kredita, kao što je opisano u članu 12, oni ne smiju da osiguravaju tržišne rizike Ukoliko se nastoji da se uz pomoć državnih osiguravača ili subvencija osiguraju tržišni rizici, potrebno je da se utvrdi da na taj način oni neće direktno ili indirektno imati koristi od državne pomoći Zbog navedenog državni osiguravači moraju imati određeni iznos sopstvenih sredstava (granica solventnosti, uključujući garantni fond) i tehničke propise (rezerva za izjednačavanje) i mora da dobije potrebne dozvole u skladu sa Direktivom 73/239/EEC Oni su u najmanju ruku dužni da imaju odvojeno upravljanje računima i odvojeno računovođstvo za njihovo osiguranje tržišnih rizika i netržišnih rizika za račun ili uz jemstvo države, time dokazujući da ne koriste državnu pomoć u njihovom osiguranju tržišnih rizika Finansijski izvještaji o poslovanju osiguranom za račun samog osiguravača moraju da budu usklađeni sa Direktivom Komisije 91/674/EEC od 19. decembra 1991. godine o godišnjim finansijskim izvještajima i konsolidovanim finansijskim izvještajima osiguravajućih društava⁸
- 16 Svaka država članica koja izvozno-kreditnom osiguravaču pruža pokriće reosiguranjem putem učešća ili uključivanjem u privatne sektorske ugovore reosiguranja koji pokrivaju i tržišne i netržišne rizike mora da dokaže da ovi sporazumi ne uključuju državnu pomoć kao što je navedeno u tački 12(f)
- 17 Državni osiguravači mogu da obezbijede izvozno kreditna osiguranja za privremeno netržišne rizike, pod uslovima propisanim u ovom Saopštenju

4.2. Izuzeci od definicije tržišnih rizika: privremeni netržišni rizici

- 18 Bez obzira na definiciju tržišnih rizika, pojedini komercijalni i politički rizici po kupce, utvrđeni u državama navedenim u Prilogu, u sljedećim slučajevima se smatraju privremeno netržišnim:
  - a) Ukoliko Komisija odluči da privremeno izuzme jednu ili više država sa liste država tržišnog rizika koja se nalazi u Prilogu, i to uz pomoć mehanizama navedenim u Poglavlju 5.2, iz razloga što je kapacitet tržišta privatnog osiguranja nedovoljan da pokrije sve ekonomski opravdane rizike u dotičnoj zemlji ili zemljama;
  - b) Ukoliko Komisija, nakon dobijene prijave od strane države članice, utvrdi da su nastali rizici koji se odnose na mala i srednja preduzeća, kao što je definisano Preporukom Komisije od 6. maja 2003. godine o mikro, malim i srednjim preduzećima, sa ukupnim godišnjim izvoznim prometom koji ne prelazi 2 milion eura, onda se oni smatraju privremeno netržišnim za izvoznike u državi članici koja je podnijela zahtjev;
  - c) Ukoliko Komisija, nakon dobijene prijave od strane države članice, odluči da kasko osiguranje u trajanju od 181 dan i manje od godinu dana je trenutno netržišno za izvoznike u državi članici koja je prijavila;
  - d) Ukoliko Komisija, nakon prijema obavještenja od države članice, odluči da su zbog nedostatka osiguranja izvoznog kredita određeni rizici privremeno netržišni za izvoznike u državi članici koja je podijela zahtjev
- 19 Kako bi se umanjilo narušavanje konkurencije na unutrašnjem tržištu, rizici koji se smatraju privremenim netržišnim u skladu sa tačkom 18 mogu da bud pokriveni od strane državnih osiguravača, pod uslovom da ispunjavaju uslove propisane u Poglavlju 4.3

4.3. Uslovi za pružanje pokriva za privremeno netržišne rizike

4.3.1. Kvalitet pokriva

- 20 Kvalitet pokriva koje nude državni osiguravači mora biti u skladu sa tržišnim standardima Konkretno, samo ekonomski opravdani rizici, to jest, rizici koji s

⁶ OJ L 228, 16.8.1973, p. 3

⁷ U svojoj presudi C-142/87 Kraljevina Belgija v. Komisija Evropske zajednice, Sud je smatrao da ne samo pružanje pomoći za međunijski izvoz, već i pomoć za izvoz iz Unije, mogu uticati na međunijsku konkurenciju i trgovinu Objive vrste operacija su osigurane od strane izvozno kreditnih osiguravača i pomoć za oboje stoga može uticati na međunijsku konkurenciju i trgovinu

⁸ OJ L 374, 31.12.1991, str. 7

prihvatljivii na osnovu zvučnih principa jemstva, mogu biti pokriveni Maksimalni procenat pokrića mora biti 95% za komercijalne rizike i političke rizike period potraživanja mora biti najmanje 90 dana

4.3.2. Ugovorne obaveze osiguravača

- 21 Čvrste ugovorne obaveze moraju uvijek biti primijenjeni kod procjene rizika. Shodno tome, rizik finansijskih slabih transakcija ne smije da ima pravo na pokriće od strane javno podržanih programa. S obzirom na te principe, kriterijumi za prihvatanje rizika moraju da budu izričiti. Ukoliko već postoji poslovni odnos, izvoznici moraju da imaju pozitivno iskustvo u trgovini i/ili plaćanju. Kupci moraju posjedovati uredan registar zahtjeva, vjerovatnoća da će mogućnost izvršenja plaćanja novčanih obaveza biti prihvatljiva, i njihov interni i/ili eksterni finansijski rejting također mora da bude prihvatljiv.

4.3.3. Adekvatno određivanje cijena

- 22 Snižavanje rizika u ugovoru za izvozno kreditno osiguranje mora da bude nagrađeno adekvatnom premijom. Kako bi se umanjio učinak istiskivanja privatnih kreditnih osiguravača, prosječne premije podržane od strane javno podržanih programa, moraju da budu veće od premija koje naplaćuju privatni osiguravači kredita za slične rizike. Ovaj zahtjev osigurava postepeno ukidanje državne intervencije jer će veća premija omogućiti da se izvoznici vrate privatnim kreditnim osiguravačima čim im uslovi na tržištu to omoguće i čim rizik ponovo postane tržišan.
- 23 Određivanje cijena se smatra adekvatnim ukoliko se naplaćuje minimalna premija⁹ (premiya sigurne luke¹⁰) za kategoriju rizika relevantnih kupaca¹⁰ kao što je navedeno u sljedećoj tabeli. Premija sigurne luke se primjenjuje, osim u slučaju da države članice pruže dokaz da su te cijene nedovoljne za predmetni rizik. Za cijelu politiku prometa, kategorija rizika mora da bude u skladu sa prosječnim rizikom kupca obuhvaćenim polisom.

Kategorija rizika	Godišnja premijska stopa ⁽¹⁾ (% osiguranog prometa)
Odličan ⁽²⁾	0,2-0,4
Dobar ⁽³⁾	0,41-0,9
Zadovoljavajući ⁽⁴⁾	0,91-2,3
Slab ⁽⁵⁾	2,31-4,5

- (1) Sigurna luka za ugovor o osiguranju od 30 dana može se dobiti dijeljenjem premije godišnjeg rizika sa 12.
(2) Odlična kategorija rizika podrazumijeva rizike ekvivalentne AAA, AA+, AA, AA-, A+, A, A- u kreditnim rejtingima Standard & Poor's-a.
(3) Dobra kategorija rizika podrazumijeva rizike ekvivalentne BBB+, BBB ili BBB- u u kreditnim rejtingima Standard & Poor's-a.
(4) Zadovoljavajuća kategorija rizika podrazumijeva rizike ekvivalentne BB+, BB ili BB- u kreditnim rejtingima Standard & Poor's-a.
(5) Slaba kategorija rizika podrazumijeva rizike ekvivalentne B+, B ili B- u kreditnim rejtingima Standard & Poor's-a.

- 24 Za koosiguranje, kvotu udjela i dodatno pokriće, određivanje cijene se smatra adekvatnim samo ukoliko premija koja se naplaćuje je najmanje 30% veća od premije za (originalno) pokriće koje pruža privatni kreditni osiguravač.
- 25 Administrativni troškovi moraju biti dodati na premiju rizika, bez obzira na odredbe ugovora, kako bi se određivanje cijene smatralo adekvatnim.

4.3.4. Transparentnost i izvještavanje

- 26 Države članice moraju da objave programe za rizike koji se smatraju privremeno netržišnim u skladu sa tačkom 18 na internet sajtovima državnih osiguravača, navodeći sve primjenljive uslove.
- 27 Države članice moraju da podnesu godišnje izvještaje Komisiji o rizicima koji se smatraju privremeno netržišnim u skladu sa tačkom 18 i koje pokrivaju državnih osiguravača. One su u obavezi da isto učine najkasnije do 31. jula godine nakon intervencije.
- 28 Izvještaj mora da sadrži informacije o upotrebi svakog programa, posebno uključujući ukupan obim odobrenih kreditnih ograničenja, osigurani promet, premije na teret, uplaćena i upisana potraživanja, i administrativne troškove programa. Komisija će objaviti izvještaje na svom internet sajtu.

5. PROCEDURALNA PITANJA

5.1. Opšti principi

- 29 Rizici navedeni u tački 18(a) mogu biti pokriveni od strane državnih osiguravača, u zavisnosti od uslova navedenih u Poglavlju 4.3. Komisija ne mora da bude obaviještena o takvim slučajevima.
- 30 Rizici navedeni u tački 18(b), (c) i (d) mogu biti pokriveni od strane državnih osiguravača, u zavisnosti od uslova navedenih u Poglavlju 4.3, za što je potrebno podnošenje obavještenja Komisiji i odobrenje od strane Komisije.
- 31 Neispunjavanje bilo kojeg od uslova navedenih u Poglavlju 4.3, ne znači da su izvozno kreditno osiguranje, ili program osiguranja automatski zabranjeni. Ukoliko države članice žele da odstupe od bilo kog uslova ili ukoliko postoji sumnja o tome da planirani program izvoznog kreditnog osiguranja ispunjava uslove propisane ovim Saopštenjem, država članica mora da predoči program Komisiji.
- 32 Analiza donijeta u skladu sa pravilima o državnoj pomoći ne predviđa da se mjerama za drugu odredbama Ugovora.

5.2. Izmjena spiska zemalja tržišnog rizika

- 33 Pri utvrđivanju da li nedostatak dovoljnog privatnog kapaciteta opravdava privremeno uklanjanje države sa spiska država tržišnog rizika, kako je navedeno u tački 18(a), Komisija će uzeti u obzir sljedeće faktore, po redosledu prioriteta:
- smanjenje kapaciteta privatnog kreditnog osiguranja; naročito, odluka glavnog kreditnog osiguravača da ne pokriva rizike kupaca u toj zemlji, značajno smanjenje ukupne osigurane sume ili značajno smanjenje stope prolaznosti za dotičnu državu u okviru perioda od šest mjeseci;
  - pogoršanje rejtinga suverenih sektora: naročito, nagle promjene kreditnog rejtinga u periodu od šest mjeseci, kao što su višestruko smanjenje rejtinga od strane nezavisnih rejting agencija, ili veliki porast dodijeljenog kreditnog svopa;
  - pogoršanje poslovanja korporativnog sektora: naročito, iznenađan porast insolventnosti u toj zemlji u periodu od šest mjeseci.
- 34 Kada kapacitet na tržištu postane nedovoljan za pokrivanje svih ekonomski opravdanih rizika, Komisija može da revidira spisak tržišnih rizika država na pisani zahtjev najmanje tri države članice ili na sopstvenu inicijativu.
- 35 Ukoliko Komisija namjerava da izmijeni spisak zemalja tržišnih rizika koji se nalazi u Prilogu, konsultovaće i tražiti podatke od država članica, privatnih kreditnih osiguravača, i zainteresovanih strana. Konsultacije i tražene informacije će biti objavljene na sajtu Komisije. Period konsultacija obično neće biti duži

⁹ Za svaku relevantnu kategoriju rizika, raspon premije sigurne luke je uspostavljen na osnovu jednogodišnjeg dodijeljenog kreditnog svopa (Credit Default Swap), baziranog na složenom rejtingu uključujući rejtinge sve tri glavne agencije za kreditni rejting (Standard & Poor, Moody's and Fitch) u posljednji pet godina (2007-2011), pod pretpostavkom da prosječni koeficijenti oporavka za kratkoročno izvozno kreditno osiguranje iznose 40%. Rasponi su naknadno kontinuirano bili zaslužni ta to da premijumi rizika ne ostanu konstantni tokom vremena.

¹⁰ Kategorije rizika kupaca se baziraju na kreditnim rejtingima. Rejtingi ne moraju da budu dobijeni od posebnih rejting agencija. Nacionalni rejting sistemi, ili rejting sistemi koje koriste banke su podjednako prihvatljivi. Za preduzeća koja nemaju javni rejting može se primijeniti rejting na temelju provjerljivih informacija.

- od 20 radnih dana. Kada, na temelju prikupljenih informacija, Komisija odluči da izmijeni spisak zemalja tržišnih rizika, obavijestite o tome zemlje članice u pisanoj formi i objaviće odluku na svom internet sajtu
- 36 Privremeno uklanjanje države sa spiska država tržišnog rizika će važiti za period ne kraći od 12 mjeseci. Polise osiguranja koje se odnose na privremeno uklonjene države koje su potpisane u tom razdoblju mogu biti validne za period od najviše 180 dana nakon dana kada je prestalo privremeno uklanjanje. Nove polise osiguranja ne mogu da budu potpisane nakon tog datuma. Tri mjeseca prije nego što privremeno uklanjanje prestane, Komisija će razmatrati da li da produži uklanjanje te države sa spiska. Ukoliko Komisija utvrdi da je tržišni kapacitet i dalje nedovoljan da pokrije sve ekonomski opravdane rizike, uzimajući u obzir faktore navedene u tački 33, može prolongirati privremeno uklanjanje države sa spiska, u skladu sa tačkom 35.

5.3. Obavještenje o obavezama u slučaju izuzetaka iz tačke 18 (b) i (c)

- 37 Dokaz koji je trenutno dostupan Komisiji ukazuje na to da postoji jaz na tržištu u pogledu rizika navedenih u tački 18 (b) i (c) i da su stoga ti rizici netržišni. Međutim, mora se imati u vidu da nedostatak pokrića ne postoji u svakoj državi članici i da bi se situacija vremenom mogla promijeniti obzirom na to da privatni sektor može postati zainteresovan za ovaj segment tržišta. Državna intervencija bi trebala biti dozvoljena samo za rizike koje tržište drugačije ne može da pokrije.
- 38 Iz tih razloga, ukoliko država članica želi da pokrije rizike navedene u tački 18 (b) ili (c), ona mora obavijestiti Komisiju u skladu sa članom 108(3) Ugovora i da dokaže u svom obavještenju da je kontaktirala glavne kreditne osiguravače i posrednike u toj državi članici¹¹ i da im je pružila priliku da dostave dokaz da pokriće za ove rizike postoji na raspolaganju tamo. Ukoliko ovi kreditni osiguravači ne dostave državi članici ili Komisiji informacije o uslovima pokrića i osiguranim količinama za vrstu rizika koju država članica nastoji da pokrije u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva od države članice, ili ukoliko dostavljene informacije ne pokazuju da je pokriće dostupno u toj državi članici, Komisija će privremeno smatrati ove rizike netržišnim.

5.4. Obavještenje o obavezama u drugim slučajevima

- 39 Što se tiče rizika navedenih u tački 18 (d), ta država članica mora, u svom saopštenju Komisiji u skladu sa članom 106 (3) Ugovora, pokazati da pokriće nije dostupno za izvoznike u toj državi članici zbog šoka ponude na privatnom tržištu osiguranja, a posebno povlačenje velikog kreditnog osiguravača iz države članice, smanjen kapacitet ili ograničen asortiman proizvoda u odnosu na druge države članice.

6. DATUM PRIMJENE I TRAJANJE

- 40 Komisija će otpočeti sa primjenom principa ovog Saopštenja od 1. januara 2013. godine do 31. decembra 2018. godine, osim za tačku 18(a) i poglavlje 5.2, koje će se primjenjivati od dana donošenja ovog Saopštenja.

PRILOG

Spisak zemalja tržišnog rizika

Sve države članice
Australija
Kanada
Island
Japan
Novi Zeland
Norveška
Švajcarska
Sjedinjene Američke Države

¹¹Kontaktirani kreditni osiguravači i brokери treba da budu reprezentativni u smislu proizvoda koje nude (na primjer, specijalizovani provajderi za pojedinačne rizike), kao i veličina tržišta koje pokrivaju (na primjer, zajedničko predstavljanje minimum 50% tržišta).